

HIGIENE, MEDICINA Y ECONOMÍA DEL CAMP

II

Higiene de las personas

El pagés y 'ls pares.—Refráns.—Las mares.—El carácter.—Planté de mares.—Instrucció y educació agrícola.—Génit y figura ..—La millor llissó.—Lleys de higiene.—Art de viurer: algunas reglas.—Imprudencias y mals buscats.—Per viurer 100 anys.

Quan un pagés vol obtenir molts y bons fruyts, lo primer que fa es escullir la terra que sigui de bona classe; després la treballa bè, treu las herbas y 'ls arbres que puguin xuclarla ó embrutarla; després busca llevors de confiansa sembrantlas ab cuydado y posant adobs á la terra; quan las plantas ó arbres han nascut, va netejant la terra de malas herbas y dona las regors convenients, posa país ó tutors als arbres petits perque no 's criin torts y 'l vent no 'ls doblegui: es dir que 'l bon pagés no escatima cuydados, treballs y sacrificis perque las plantas que cultiva y els animals que cria vagin bè; y es clar que pe 'ls seus fills que valen molt més que las plantas y 'ls animals, ha de tenir molt més interés perque donguin bons fruyts quan siguin més grans y pugin drets. Dèu ha volgut que per medi del matrimoni se propagués el género humá y que dintre la familia 'ls pares posin els medis útils á sí mateixos y á la societat, y dignes, per lo tant, del fí per que Dèn els ha criat; y es clar que perque 'ls rebrots siguin bons y robustos els arbres ho han d' ésser; que perque l' arbre dongui bon fruyt, la terra y la llevar han de ésser bonas y se han d' conreuhar bè. D' aixó 's dedueix que 'ls que 's casan convé que estiguin sans de cos y de ánima, donchs, com diu la Sagrada Escritura, dels pares corcats del cos ó del esperit, els fills ne reben las conseqüencias fins la tercera generació. Aixís, tots coneixém families que s' han trasmés durant varias generacions la honradés, religiositat, robustés y fortuna, y altrás com á fatal herencia, que s' han trasmés vicis, malas costums, desgracias y conciencia ab aixampias; y no es estrany, perque els testos se semblan á las ollas; de tals socas, tals estellas, y tals arbres, tals fruyts, ó sia tals pares, tals fills, si bè hi ha alguna excepció. No es estrany, donchs, que cada dia degenerém més, perque la major part dels que 's casan portan xacras al cos y al ánima, y per afegidura no educan bè als seus fills, educació ab la qual se podria esmenar el defecte d' origen; educació qu' es el més gran dels debers que la major part no compleixen. ¡Ah! si 'ls pares tinguessin enteniment, robustés, el cor sá, y eduquessin ó fessin educar bè als seus fills, ¡qué depressa 'ns regenerariam!

Las mares, especialment las mares, son las que forman el carácter dels fills, y es el carácter una de las majors forsas que hi ha en el món, dependint la prosperitat y poder d' un país ó nació dels homes de carácter que tingui, y es dintre la familia